

متن پرسش

آنچه در زیر آمده است خلاصه سخنان دکتر ابراهیم فیاض در همایش دانشکده حقوق دانشگاه تهران در خصوص کرسی های آزاداندیشی است که از سایت رجا دریافت کرده ام، به نظر شما این سخنان راجع به فلسفه صدرا یا انتساب امام و علامه طباطبایی در تبعیت از شیخ انصاری در فلسفه را می توان قبول کرد؟؟؟؟؟؟ (در حالی که امام در فقه نیز قایل به فقه جواهری بوده نه شیخ انصاری هر چند مکاسب تدریس می فرمودند، حالا چه رسد به فلسفه)!!!! (البته ایشان دلیلی برای مدعای خویش بیان نفرموده اند.) پاسخ شما برای امثال بنده که طلبه حوزه هستیم و مشغول تحصیل این دروس راهگشا خواهد بود و به لطف خدا بر بینش مان خواهد افزود تا بهتر و دقیقتر بتوانیم طی طریق کنیم با تشکر فراوان -- ۲۵ / ۱ / ۱۳۸۹ خلاصه سخنان دکتر ابراهیم فیاض: مردم ایران کوهپایه نشین هستند و این از دیگر دلایل آرام بودن آنها است. ایرانی‌ها مردمی کوچ‌نشین هستند و بیلاق و قشلاق کرده پس یکجا نشین نیستند. با این ساختار تمدن ایران یک تمدن جهانی است و در مسیر و حرکت است؛ کوپر نظریه‌پرداز غربی در فلسفه سیاسی خود این مسئله را مطرح می‌کند که ایرانی‌ها می‌توانند یک فلسفه سیاسی پر قدرت را تشکیل دهند. متأسفانه ما پس از ملامصدرا به بی‌فلسفه‌گری محض رسیدیم و از زمان مشروطه به بعد فیلسوف، شاعر، فقیه و... بزرگ نداشته‌ایم. بحث‌هایی که در دوره قاجاریه در خصوص فلسفه مطرح شده همان فلسفه ملامصدرا است. در زمان پهلوی نیز فلسفه ملامصدرا ادامه پیدا کرد و در این زمان بود که عده‌ای در انجمن حکمت و فلسفه و انجمن دوستی ایران و فرانسه سعی داشتند حکومت پهلوی را به فلسفه اسلامی ملامصدرا بسط دهند. علوم انسانی که اکنون مطرح است بر مبنای نظریات ملامصدرا است و ملامصدرا روان را به نفس و روح انتزاعی داده است. امثال افرادی چون علامه زنوزی، شهرانی و حسن‌زاده آملی سعی کرده‌اند با ایجاد بحث‌هایی این محیط بسته را کمی باز کنند. از نظر هانری کربن، معرفت‌شناسی را از اسلام باید گرفت پس همه فلسفه‌های اسلامی باید میان‌فرهنگی شوند و دیگر نباید فلسفه را به پستو برد و باید این مباحث را اکنون به روشنی مطرح کرد. فلسفه میان‌فرهنگی توسط سعید زیباکلام در حال پی‌ریزی، نیازمند جامعه است. ما اکنون به تقلید فعال در جامعه خود نرسیده‌ایم و هنوز در تقلید محض به سر می‌بریم. تحولات بسیار گسترده‌ای در حوزه فلسفه توسط شیخ انصاری صورت گرفت اما این در حالی است که ما وی را به عنوان یک فیلسوف نمی‌شناسیم و باید توجه داشت امام خمینی (ره) و علامه طباطبایی در بحث فلسفه به نظریات شیخ انصاری رجوع کرده‌اند. دانشگاه‌های ما اکنون تشریفاتی و آئین‌نامه‌ایی هستند. در حال حاضر در دانشگاه تهران به میزان سه برابر استادان، کارمندان در حال فعالیت هستند

و این نمونه‌ای از یک دانشگاه سازمانی است که از پایین به بالا حرکت نکرده بلکه بالعکس حالا به پایین حرکت می‌کند. اکنون در دانشگاه‌های کشورمان هر فرد اگر یک تز را ارائه دهد وی به عنوان پرفسور یا دانشمند معرفی می‌شود و این در حالی است که اکنون دانشجویان ما تنها در معرکه نمره گرفتن هستند. من در دفاعیه‌های دانشجویان به خصوص دانشگاه‌های مطرح کشور شرکت کرده و این معضلات و مشکلات را به وضوح مشاهده کرده‌ام. اکنون متأسفانه هیچ رابطه‌ای میان دانشگاه، صنعت و جامعه وجود ندارد. در حوزه‌ها فلسفه ملاصدرايي علم را بسته کرده است و اصول فقه بسته شد. پس از مشروطه ما هیچ فقیهی نداشتیم همانطور که شهید مطهری در برخی از سخنان خود اعلام کردند پس از دوران مشروطه فقط در جامعه مجتهد مقلد داشتیم. اگر بخواهیم به این مشکلات رسیدگی کنیم باید دوباره عرفان شیعی و ائمه را بررسی کنیم و این در حالی است که باید توجه داشت مجموع عرفان‌های نظریه‌پردازان غربی از جمله هگل و کانت خارج از مسئله اصلی ما است. ما باید سخنان قرآن کریم و ائمه اطهار را استخراج کرده و نظریات تمامی فلاسفه از جمله فلاسفه غربی و شرقی را بازشناسی کنیم. وی خاطر نشان کرد: عقلانیت اسلامی باید بازخوانی شود و اکنون باید به جای نهی از منکر در جامعه به امر به معروف در حوزه علوم اجتماعی بپردازیم. الان در زمان حال ما همواره در جامعه نهی از منکر می‌کنیم و به مسئله امر به معروف نمی‌پردازیم. بر همین اساس دین ما سازمانی می‌شود که مشکل عمده‌ی ما در حال حاضر همین مسئله است زیرا دین سازمانی مانع و ترمز است

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیک السلام: بنده هرچه در سخنان ایشان فکر کردم □ اگر درست به ما رسانده باشند □ به این نتیجه رسیدم که در عین دلسوزی و شوق تحول، سخنان بسیار آشفته و پراکنده‌ای است که نشانه‌ی بی‌اطلاعی کامل ایشان از حکمت صدرايي و فقه حوزوی است و آنچه‌ان آسمان را به ریسمان پیوند داده‌اند که بیشتر حیرت خواننده را می‌افزاید و انسان را انگشت به دهن می‌کند که این چه حرف‌هایی است. می‌خواهند کاری بکنند ولی در خارج از تخصص خود سخن گفته‌اند امید است شخصی چون ایشان که می‌توانند سرمایه خوبی برای هدایت جوانان باشند در اظهار نظر در چنین مواردی احتیاط بیشتری بفرمایند. موفق باشید